

Bedömningsmaterial till Tummen Upp! Historia

Detta bedömningsstöd innehåller några av övningarna från boken med förslag på hur du kan bedöma elevsvar. Vår förhoppning är att det kan hjälpa dig att göra en säkrare bedömning av elevernas kunskaper inför betygssättningen i årskurs 6.

BEDÖMNINGSSTÖD LGR 22

Kursplanerna i Lgr 22 är uppbyggda efter rubrikerna syfte, centralt innehåll och betygskriterier. Syftestexten avslutas med tre långsiktiga mål, som pekar ut respektive ämnes viktigaste kunskaper och förmågor. Dessa långsiktiga mål ligger som underlag för betygskriterierna. Genom att göra eleverna uppmärksamma på de långsiktiga målen kan du använda dessa i din formativa bedömning när du arbetar tillsammans med eleven kring hur de använder sina kunskaper. De kunskaper som ska utvecklas ska också bedömas.

De långsiktiga målen i **historia** är:

- kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp och långa historiska linjer,
- förmåga att ställa frågor till historiska källor samt att tolka, kritiskt granska och värdera dessa, och
- förmåga att reflektera över hur historia kan brukas i olika sammanhang och för olika syften.

BEDÖMNINGSSTÖDETS STRUKTUR

Bedömningsstödet innehåller exempel på hur ett elevsvar kan se ut för betygsnivåerna **A**, **C** och **E**. De allra flesta uppgifter i TUMMEN UPP! är strukturerade på ett likartat sätt. Tanken är att de bedömningsförslag som redovisas här, kan överföras till övriga uppgifter som kanske har ett annat ämnesinnehåll, men liknande konstruktion.

Bedömningsexemplen har följande gemensamma struktur:

- 1) Överst har vi skrivit ut det långsiktiga mål som bedömningen kan härledas till.
- 2) Sedan följer någon av övningarna i Tummen upp! som en typövning. Därefter ger vi exempel på elevsvar samt kommentarer till varför vi valt att bedöma svaret på en viss nivå.
- 3) Slutligen har vi valt ut ett betygskriterium som är relevant för just denna övning och bedömning. Men det är naturligtvis en helhetsbedömning som behöver göras. Det är till exempel svårt att föra ett resonemang om man inte har kunskaper.

1700-talet – kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp och långa historiska linjer

<p style="text-align: center;">Övning 5, sidan 31</p> <p>Det var sant att hattarna och mössorna hade varit dåliga på att komma överens. Kan kungen ha haft någon annan anledning till att vilja beskriva frihetstiden på det här sättet? Motivera ditt svar.</p>		
Elevsvar 1	Elevsvar 2	Elevsvar 3
<p>Han hade anledning att beskriva att de var olika partier. De var hattar och mössor.</p> <p>De hejade på olika länder. De kunde inte komma överens. Det kunde han mycket bättre än de.</p> <p>Kommentar: Eleven visar sig ha uppfattat att kungens tal underförstått är en jämförelse mellan två politiska system. Poängen i resonemanget är dock otydligt uttryckt och saknar underbyggnad. Delar av svaret är också irrelevanta. Det här är ett svagt E.</p>	<p>Han ville visa att han hade gjort rätt. Inte bara för att han själv ville ha makt.</p> <p>Kommentar: Eleven beskriver en rimlig orsak till kungens agerande. Den är också tydligt uttryckt och hyfsat underbyggd, men eleven kunde ha utvecklat svaret mer.</p>	<p>Han ville försvara att han själv hade tagit makten. Om hattarna och mössorna bara förstörde Sverige var det ju rätt av kungen att ta makten från dem. Han ville att folk skulle tycka att han hade gjort rätt. Då skulle de vilja ha envælde igen.</p> <p>Kommentar: Eleven beskriver en rimlig orsak till kungens agerande. Den är tydligt uttryckt och väl underbyggd. Resonemanget får med de mest relevanta omständigheterna. Den korrekta användningen av begreppet "envælde" visar också på mycket goda historiska kunskaper.</p>
Betyg E	Betyg C	Betyg A
<p>Eleven visar grundläggande kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp.</p>	<p>Eleven visar goda kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp.</p>	<p>Eleven visar mycket goda kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp..</p>

Perioder och begrepp – kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp och långa historiska linjer

<p style="text-align: center;">Övning 10, sidan 45</p> <p>Här ser du en människa som tar ett språng framåt. Tänk dig att varje ny sten som figuren hoppar till är en stor förändring i mänsklighetens historia. Välj nu några stora förändringar som har påverkat människans liv. Skriv in dem på raderna i stenarna. Förklara sedan hur upptäckten, uppfinningen eller det politiska beslutet har förändrat människors sätt att leva och tänka.</p>		
Elevsvar 1	Elevsvar 2	Elevsvar 3
<p>1. Järn. Då kunde man göra nya saker.</p> <p>3. TV. Då kunde man titta på olika program.</p> <p>4. Datorer. Då kunde man spela spel.</p> <p>5. Rymden. Vi åker till andra planeter.</p> <p>Kommentar: Eleven nämner fyra förändringar i korrekt kronologisk ordning.</p>	<p>1. Jordbruk. Då började folket att bo i byar och slutade flytta runt.</p> <p>3. Elektricitet. Det kom nya maskiner som arbetade av sig själva.</p> <p>4. Mobilen. Den gör så att man alltid kan ha kontakt med andra var man än är.</p> <p>5. Ren energi. Så att vi kan rädda jorden och klimatet.</p> <p>Kommentar: Eleven nämner fyra förändringar i korrekt kronologisk ordning och motiverar tydligt varför de är betydelsefulla.</p>	<p>1. Skrivtecken. De gjorde så att människor kunde börja skriva ner saker.</p> <p>3. Telefonen. Den gjorde så att man kunde prata med varandra från andra sidan jorden.</p> <p>4. Datorn. Med den kan man räkna ut svåra saker och skicka filmer, musik och annat.</p> <p>5. Robotar. Vi uppfinner robotar som kan tänka och prata som vi. Då kan de översätta alla språk åt oss och hjälpa till med allting.</p> <p>Kommentar: Eleven nämner fyra förändringar i korrekt kronologisk ordning och motiverar tydligt varför de är betydelsefulla. Några av de förändringar eleven har valt att ta upp går tydligt att koppla till varandra som steg i en gemensam utvecklingslinje. I detta fall kommunikation.</p>
Betyg E	Betyg C	Betyg A
<p>Eleven för enkla resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och av människors handlingar i förfluten tid.</p>	<p>Eleven för utvecklade resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och av människors handlingar i förfluten tid.</p>	<p>Eleven för välutvecklade resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och av människors handlingar i förfluten tid.</p>

1800-tal – kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp och långa historiska linjer

Övning 3, sidan 36		
<p>År 1842 bestämdes att alla barn i Sverige skulle få gå i skolan. Den nya skolan kallades för folkskolan. På vilka sätt har det här beslutet påverkat det svenska samhället? (Tänk lite på om vi inte skulle ha haft fri skolgång.) Resonera och motivera ditt svar.</p>		
<p>Elevsvar 1</p> <p>Det har gjort så att vi går i skolan. Vi behöver inte arbeta eller kriga.</p> <p>Kommentar: Eleven lyfter fram den mest uppenbara och konkreta konsekvensen av beslutet. Hänvisningarna till barnarbete och barnsoldater är historiskt relevanta, även om den senare kanske är lite långsökt i sammanhanget.</p>	<p>Elevsvar 2</p> <p>Vi hade nog arbetat i gruvor och på åkrarna. Nu får vi gå i skolan i stället. Då blir man smart och kan uppfinna bilar och datorer och sånt.</p> <p>Kommentar: Eleven tar på ett tydligt sätt resonemanget vidare från den mest uppenbara konsekvensen. Eleven visar också på ett historiskt relevant alternativ i barnarbete.</p>	<p>Elevsvar 3</p> <p>Konsekvensen är att alla barn får gå i skolan gratis idag. Det gör att man lär sig mycket och kan få ett jobb när man blir vuxen. Om vi inte hade infört fri skola åt alla skulle Sverige nog vara mycket fattigare. Precis som på 1800-talet skulle de som inte hade gått i skolan vara fattigast.</p> <p>Kommentar: Eleven lyfter resonemanget och tar upp konsekvenser av beslutet på både individ- och samhällsnivå. Hänvisningen till 1800-talet är historiskt relevant och insiktsfull.</p>
Betyg E	Betyg C	Betyg A
<p>Eleven för också enkla resonemang om likheter och skillnader i människors levnadsvillkor under olika tidsperioder.</p>	<p>Eleven för också utvecklade resonemang om likheter och skillnader i människors levnadsvillkor under olika tidsperioder.</p>	<p>Eleven för också välutvecklade resonemang om likheter och skillnader i människors levnadsvillkor under olika tidsperioder.</p>

1500-tal – förmåga att ställa frågor till historiska källor samt att tolka, kritiskt granska och värdera dessa

Övning 13, 14 och 15, sidan 21

- a) Vilka frågor går att besvara med utdraget ur Christinas brev som källa? Kryssa i rätt rutor.
- b) Vad kan man mer få reda på? Hitta på en egen fråga som går att besvara med brevet som källa.
- c) Varför kan tavlan som visas på föregående sida inte användas som en källa till kunskap om Gustav Banérs sista stund före Linköpings blodbad?

Elevsvar 1	Elevsvar 2	Elevsvar 3
<p>13. 3 rätt av 4.</p> <p>14. Kommentar: Eleven formulerar en fråga som går att besvara med hjälp av brevet.</p> <p>15. –.</p> <p>Kommentar: Eftersom detta är en enskild fråga går det inte att kräva att eleven ska se det källkritiska problemet. Vid upprepade frågor av samma slag ska eleven däremot visa att den emellanåt klarar detta.</p>	<p>13. 4 rätt av 4.</p> <p>14. Kommentar: Eleven formulerar en fråga som går att besvara med hjälp av brevet.</p> <p>15. Den målades flera hundra år efteråt.</p> <p>Kommentar: Eleven identifierar problemet, men utvecklar inte sitt svar.</p>	<p>13. 4 rätt av 4.</p> <p>14. Kommentar: Eleven formulerar en fråga som går att besvara med hjälp av brevet.</p> <p>15. Den målades flera hundra år efteråt. Då är den ingen källa utan bara en tolkning av händelsen.</p> <p>Kommentar: Eleven identifierar problemet, utvecklar sitt svar och visar att den behärskar begreppen källa och tolkning.</p>
Betyg E	Betyg C	Betyg A
<p>Eleven ställer frågor till historiska källor, beskriver vad som kan vara en historisk källa och ger något exempel på vad källorna kan berätta om det förflutna.</p>	<p>Eleven ställer frågor till historiska källor, beskriver vad som kan vara en historisk källa och ger några exempel på vad källorna kan berätta om det förflutna.</p>	<p>Eleven ställer frågor till historiska källor, beskriver vad som kan vara en historisk källa och ger några välgrundade exempel på vad källorna kan berätta om det förflutna.</p>

1600-talet – förmåga att reflektera över hur historia kan brukas i olika sammanhang och för olika syften.

Övning 17 a) och b), sidan 28		
<p>Tiden mellan år 1617 och år 1718 brukar kallas för stormaktstiden. Läs texterna nedan och svara sedan på frågorna:</p> <p>a) På vilket sätt skiljer sig texterna åt? b) Hur kan två beskrivningar av samma tid se så olika ut?</p>		
<p>Elevsvar 1</p>	<p>Elevsvar 2</p>	<p>Elevsvar 3</p>
<p>a) Båda har rätt för båda handlar om krig men den ena handlar om att många dog och bönderna betalade skatt också.</p> <p>b) Kanske för att de handlar om olika saker. Fast båda handlar om krig. Eller så har den ena skrivits långt efteråt.</p> <p>Kommentar: Eleven har uppfattat skillnaden mellan texterna, men lyfter inte resonemanget från det konkreta till det allmängiltiga. I b-uppgiften söker sig eleven fram, men hittar till slut en tänkbar och relevant förklaring till att texterna skiljer sig åt.</p>	<p>a) Text A tycker att det är bra att Sverige krigar hela tiden. Text B fattar att det bara är dumt att kriga.</p> <p>b) Det är för att den som har skrivit text A inte fattar att krig är hemskt för många människor som bodde i Sverige dog av kriget.</p> <p>Kommentar: Eleven beskriver skillnaderna på ett tydligt och allmängiltigt sätt. I b-uppgiften beskriver eleven tydligt en tänkbar förklaring till att texterna skiljer sig åt.</p>	<p>a) Text A är positiv till stormaktstiden medan text B är negativ.</p> <p>b) Det beror på att de som har skrivit texterna har olika syn på vad som är hänt under stormaktstiden. Det kan vara för att de inte levde samtidigt, att de har olika jobb eller tillhör olika stånd som adeln och bönderna. Sedan vill de nog få andra att tycka likadant som de själva.</p> <p>Kommentar: Eleven beskriver skillnaderna på ett tydligt och allmängiltigt sätt. I b-uppgiften beskriver eleven tydligt och utförligt flera tänkbara förklaringar till att texterna skiljer sig åt. Eleven förhåller sig distanserat till texterna</p>
<p>Betyg E</p>	<p>Betyg C</p>	<p>Betyg A</p>
<p>Eleven ger exempel på hur historia kan brukas i något sammanhang.</p>	<p>Eleven ger exempel på hur historia kan brukas i olika sammanhang.</p>	<p>Eleven ger exempel på hur och i vilket syfte historia kan brukas i olika sammanhang.</p>